

L'ESCOLA DE BORDILS ANYS 65-70

Parlaré d'uns anys propers al final del franquisme, amb unes característiques particulars, probablement més properes als anys anteriors que no a les que coneixem avui.

Coses que recordo d'aquella època:

La Srta. Pilar, la Pilar Canós, ens ensenyava a llegir i escriure. Fèiem servir els llibres "*Campanillas*", en castellà. He dit en castellà: Tot l'ensenyament de l'època es feia en castellà, res en català. L'Estatut i el reconeixement de la Constitució a les llèngües de l'Estat quedava lluny encara. Val a dir que amb la Srta. Pilar hi anàvem junts nens i nenes. Això pot semblar normal però als sis o set anys ens separaven. En el meu cas vaig tardar encara 10 anys a coincidir novament amb persones del sexe oposat.

Després, nens i nenes passàvem a fer l'ensenyament primari, d'acord amb la Llei de l'any 1945 (*Ley de Enseñanza Primaria*): Al menys a Bordils, els nens amb mestres homes i les nenes amb mestres dones. Jo d'aquella època només puc parlar de les classes de nens. Les nenes quedaven separades per una ratlla imaginària al pati, i a penes si coincidíem en res. Diguem que ni ens parlàvem. L'objectiu de la Llei del 1945 era: "**Orientar a los escolares, según sus aptitudes, para la superior formación intelectual o para la vida profesional del trabajo en la industria y el comercio o en las actividades agrícolas**".

Els nens anàvem primer a la classe del Sr. Parals i, després d'un parell de cursos, passàvem a la classe del Sr. Navarra. Entre totes dues classes fèiem la formació elemental (de 6 a 10 anys). Ens ensenyaven moltes coses, una mica de tot, però el més important era que ens educaven per un esdevenidor molt incert: La majoria de nens i nenes acabarien entrant al mercat laboral molt aviat, amb uns estudis diguem que discrets.

No recordo gaire les coses que ens ensenyaven: llengua, recordo bé **l'anàlisi morfològic i gramatical de les frases**, les operacions bàsiques de matemàtiques que, entre altres coses, amb el Sr. Navarra consistien durant molt de temps en fer una **gran divisió, els dissabtes al matí**, que una vegada resolta havíem de comprovar. Per fer-ho hi havia un mètode ràpid però insegur que era la prova del nou però aquest no el podíem utilitzar. Havíem de multiplicar divisor per quocient i sumar-hi el residu. Amb això quedaven assegurades les quatre operacions bàsiques: suma, resta, multiplicació i divisió. Si el resultat quadrava amb el dividend, fantàstic. En cas contrari calia repetir tota la feina. Llavors no hi havia calculadores.

He dit que no hi havia calculadores. Encara que sembli impossible tampoc hi havia ordinadors. Un dels estris més moderns de que disposàvem eren uns bolígraf de 10 o 24 colors. Eren bastant dolents però tots nosaltres en volíem un.

Recordo també que, a la classe del Sr. Navarra, cada dia començàvem amb un tema, per exemple el dilluns era "**Consigna**", on ens posava una frase i la comentava. També hi havia "**Circulación**" amb normes viaries o "**Educación**"

del tipus: "Antes de entrar, hay que dejar salir" o "En el autobús cederé mi plaza a los ancianos y desfavorecidos".

També recordo amb certa nostàlgia alguns dels jocs: **La pesta, místric, la planxa, el soldat plantat, arrencar cebes, cartetes, peces, boles o bitus, futbol, els "columpios" (de la xocolata Torras)** i un joc que va durar poc que consistia a perseguir altres companys, que quedaven salvats momentàniament si es posaven a l'ombra de la caseta que hi ha al mig del pati.

A la caseta, que era més gran que ara, i de tant en tant, quan n'hi havia, a l'hora del pati ens donaven un got de llet preparada a partir de llet en pols. Em sembla recordar que no era gaire bona, però en aquella època en que mancaven moltes coses, era molt benvinguda. Era llet en pols que ens enviava l'oncle Sam. Llet americana en definitiva.

I per acabar, un parell o tres anècdotes, de les que recordo:

Al centre de les classes hi havia una estufa que cremava llenya, els tacos, i que era el mitjà que permetia un cert confort a l'hivern. Quan portaven un remolc o un camió de tacos, eren repartits a parts iguals a cada classe, però es deixaven a fora, a sota les galeries. Un dels mestres tenia l'estufa sempre plena i cremant, amb la qual cosa a la classe s'hi estava molt bé. L'altra, en canvi, n'hi posava poca per tal de fer-la durar. Evidentment a la classe s'hi estava pitjor. Al final però, tots dos consumien la seva dotació de tacos amb el mateix temps. On està la resposta a una qüestió que cap gran matemàtic sabia resoldre?: doncs que el primer ens feia anar a buscar tacos a la pila de l'altre, això sí ben ajupidets que no fos cas que ens veiés. Així tots acabaven la pila igual però un havia passat l'hivern ben calentó i l'altra no.

A la classe del Sr. Navarra, el mestre va inventar un mètode per tal de fer-nos **aprendre els verbs**: al matí, cada dia, fèiem tres rutllanes al voltant de l'estufa. La rutllana central era pels alumnes aplicats, la segona pels que no sempre ho encertaven i la tercera la dels que en fallaven més que n'encertaven. Ens posaven en una de les rutllanes i, de manera aleatòria, però a un alumne concret, el mestre preguntava un verb: Presente de indicativo del verbo hallar. Resposta de l'alumne: *Yo hallo, tu hallas* ... Perfecte. Si estava a la rutllana interior s'hi quedava, si estava a la segona rutllana passava a la primera i si estava a la tercera passava a la segona. Si la resposta era incorrecte, per exemple, *Yo he hallado, tu has hallado*, ... el mestre el feia córrer a una rutllana més exterior. I si ja estava a la tercera, doncs un clatallot o un cop de bastonet estava garantit. Podeu estar ben segurs que a mi em varen venir ganades d'estudiar els temps verbals !!!!.

Una altra cosa que recordo bé, tant de la classe del Sr. Parals com de la del Sr. Navarra era que moltes vegades, si no ens portàvem bé, ens feien copiar varies vegades frases de l'estil de "*No hablaré en classe*". Primer et deien, per exemple: *Para mañana me traes escrito cien veces: "No hablaré con mi compañero"*. Si l'endemà no ho portaves et deien: *Pues esta tarde lo traes escrito doscientas veces*. Si no ho feies o no et donava temps el nombre de vegades podia augmentar fins a mil. Però teníem una tècnica: Ens posàvem dos o tres bolígraf a la ma, de costat, i cada vegada que escrivíem fèiem dues o tres frases.

I com a darrera cosa, **els bastonets, "vims", castanyes, borradors, etc.** Quan no ens portàvem bé o enraonàvem amb el del costat, el mestre ens cridava l'atenció, però no amb un advertiment oral, que també, sinó amb mètodes que avui serien impensables. Ens tiraven una cosa contundent al cap: una castanya o el mateix borrador o bé ens feien anar a la tarima i parant el cul (ens feien ajupir) ens donaven un bon cop de bastó o de "vim". També ens posaven de cara a la paret amb els braços estirats. El Sr. Parals, quan veia a dos que xerraven, deia: "A ver, estos dos". Com que estàvem amb el cap abaixat, i moltes vegades les parelles que parlaven eren més d'una, en alguna ocasió s'aixecava una parella que no era la que ell havia vist. Llavors deia: "A ver, estos otros dos". Al final podien ser dues o tres parelles les que havien de sortir a rebre el corresponent càstig. Ell no parava fins que sortia la parella que havia vist xerrar, o els tirava la castanya pel cap.

En fi, un temps ben diferent al d'ara però que recordo amb certa nostàlgia.

Josep Puig, 2010.